

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 11. maj 2012.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući
sudija Howard Morrison
sudija Melville Baird
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 11. maja 2012.

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTJEVU TUŽILAŠTVA ZA PRIHVATANJE DOKUMENATA U
VEZI S DIJELOM PREDMETA KOJI SE ODNOSI NA SARAJEVO BEZ
POSREDSTVA SVJEDOKA**

Tužilaštvo

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Optuženi

g. Radovan Karadžić

Branilac u pripravnosti

g. Richard Harvey

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po "Zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokumenata u vezi s dijelom predmeta koji se odnosi na Sarajevo bez posredstva svjedoka, s dodacima A i B", podnesenom 4. maja 2012. (dalje u tekstu: Zahtjev) i ovim donosi odluku u vezi s tim.

I. Argumentacija

1. Tužilaštvo (dalje u tekstu: tužilac) u Zahtjevu traži prihvatanje dva video-snimka i 40 dokumenata bez posredstva svjedoka (zajedno: elementi dokaznog materijala) na osnovu pravila 89(C) Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik), koji su prvenstveno vezani za dio ovog predmeta koji se odnosi na Sarajevo.¹ Tužilac tvrdi da je objasnio relevantnost, dokaznu vrijednost i autentičnost elemenata dokaznog materijala, pored toga što je objasnio kako se oni uklapaju u njegovu tezu.² Tužilac takođe napominje da je optuženom pružena prilika da se izjasni u vezi sa svim elementima dokaznog materijala i navodi odgovor optuženog u posebnoj koloni uz svoje argumente u Dodatku A.³ Tužilac zatim iznosi svoje argumente u vezi s prigovorima optuženog na prihvatanje 15 predmeta, odnosno dokumenata pod sljedećim brojevima na osnovu pravila 65ter: 01369, 01414, 01491, 01570, 01661, 01663, 07114, 07371, 07818, 09083, 10747,⁴ 13830, 22031, 40171D i 1D03471, za koje smatra da su neutemeljeni.⁵

2. Pošto ga je Vijeće e-mailom od 4. maja 2012. uputilo da na Zahtjev odgovori do 11. maja 2012., optuženi je 7. maja 2012. dostavio "Odgovor na Zahtjev tužilaštva za prihvatanje dokaza u vezi sa Sarajevom bez posredstva svjedoka" (dalje u tekstu: Odgovor). Optuženi se protivi prihvatanju novinskih izvještaja bez posredstva svjedoka i, oslanjajući se na jednu raniju odluku Vijeća, napominje da tužilaštvo već dvije godine zna da takvi izvještaji neće biti uvrštavani u spis bez posredstva svjedoka.⁶ Pored toga, on tvrdi da su, "u skladu s obrazloženjem koje važi za prihvatanje pismenih dokaza na osnovu pravila 92bis i činjenica o

¹ Zahtjev, par. 1, 62, Dodatak A.

² Zahtjev, par. 2, Dodatak A.

³ Zahtjev, par. 3, Dodatak A.

⁴ Tužilac u Zahtjevu upućuje na jedan članak koji sadrži dijelove razgovora s optuženim (dokument broj 10747 na osnovu pravila 65ter) ali ipak nudi televizijsku verziju tog razgovora (dokument broj 45305 na osnovu pravila 65ter). V. Zahtjev, par. 27–28.

⁵ Zahtjev, par. 7–58.

kojima je presuđeno na osnovu pravila 94, navodne izjave optuženog ili one koje se odnose na djela, ponašanje ili mentalno stanje optuženog, naročito su neprikladne za prihvatanje bez posredstva svjedoka s obzirom na značaj tih dokaza za predmet i potrebu unakrsnog ispitivanja".⁷ Optuženi se takođe protivi prihvatanju bez posredstva svjedoka dokumenata čiji je autor osoba koja je svjedočila kao svjedok na suđenju ili koji su toj osobi upućeni zbog toga što su ti dokumenti trebali biti predočeni svjedoku ili uvršteni u njegovu pismenu izjavu.⁸ Najzad, optuženi iznosi prigovor na jedan broj dokumenata tvrdeći da su oni kumulativni u odnosu na već prihvaćene dokaze.⁹

II. Mjerodavno pravo

3. Pravilo 89 Pravilnika predviđa, u relevantnom dijelu, sljedeće:

- (C) Vijeće može prihvatiti bilo koji relevantan dokaz za koji smatra da ima dokaznu vrijednost.
- (D) Vijeće može izuzeti dokaz ako potreba da se osigura pravično suđenje znatno preteže nad njihovom dokaznom vrijednošću.
- (E) Vijeće može zahtijevati potvrdu autentičnosti dokaznog materijala pribavljenog izvan suda.

4. Iako je najprimjerenije da se dokumenti prihvataju posredstvom svjedoka koji mogu govoriti o dokumentu i odgovarati na pitanja u vezi s njim, prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka je praksa koja je ustaljena u precedentnom pravu Međunarodnog suda.¹⁰ Dokaz može biti prihvaćen bez posredstva svjedoka ako ispunjava uslove iz pravila 89, odnosno ako je relevantan, ima dokaznu vrijednost i posjeduje dovoljno pokazatelja pouzdanosti. Kada se ispune ti uslovi, vijeće ima diskreciono ovlaštenje za prihvatanje dokaza, uključujući njihovo prihvatanje u skladu s pravilom 89(D), koje predviđa da vijeće može izuzeti dokaz ako potreba da se osigura pravično suđenje znatno preteže nad njegovom dokaznom vrijednošću.¹¹

⁶ Odgovor, par. 1.

⁷ Odgovor, par. 2–3.

⁸ Odgovor, par. 4.

⁹ Odgovor, par. 5.

¹⁰ Odluka po Prvom zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svjedoka, 13. april 2010. (dalje u tekstu: Odluka po prvom zahtjevu za prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka), par. 5.

¹¹ Odluka po Prvom zahtjevu za prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka, par. 5.

Prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka je mehanizam koji treba koristiti u izuzetnim slučajevima budući da nužno ne dopušta stavljanje dotičnog dokaza u kontekst.¹²

5. Vijeće takođe podsjeća na svoj "Nalog u vezi s procedurom za vođenje sudskog postupka" od 8. oktobra 2009. (dalje u tekstu: Nalog u vezi s procedurom), kojim je za svaki zahtjev za prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka predviđeno sljedeće:

Strana koja zatraži prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka u zahtjevu će: i) dati kratak opis dokumenta za koji traži da bude uvršten u spis; ii) jasno naznačiti relevantnost i dokaznu vrijednost svakog dokumenta; iii) objasniti kako se taj dokument uklapa u tezu te strane, i iv) navesti pokazatelje autentičnosti tog dokumenta.¹³

III. Diskusija

6. Vijeće je ranije konstatovalo da, prilikom podnošenja zahtjeva za prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka, strana koja predlaže dokaze ima obavezu da dovoljno jasno i konkretno pokaže kako se svaki od dotičnih dokumenata uklapa u njenu tezu.¹⁴ Vijeće napominje da je tužilac objasnio kako se elementi dokaznog materijala uklapaju u njegovu tezu.¹⁵ Vijeće je zadovoljno tužiocčevim objašnjenjima u vezi s tim.

7. U vezi s uslovom da dokazi koji se nude bez posredstva svjedoka posjeduju dovoljno pokazatelja pouzdanosti, Vijeće najprije napominje da optuženi ne osporava autentičnost bilo kojeg od elemenata dokaznog materijala.¹⁶ Pored toga, Vijeće, nakon što je analiziralo elemente dokaznog materijala, stoji na stanovištu da oni posjeduju dovoljno pokazatelja pouzdanosti tako da se mogu uvrstiti u spis bez posredstva svjedoka ukoliko su ispunjeni preostali uslovi iz pravila 89(C).

8. Konkretni prigovori optuženog na prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka odnose se na 15 elemenata dokaznog materijala,¹⁷ koji će biti analizirani u daljnjem tekstu. Pošto je pregledalo 27 elemenata dokaznog materijala na koje nije iznesen nikakav prigovor, Vijeće napominje da su svi oni relevantni za ovaj predmet i da imaju dokaznu vrijednost budući da

¹² Odluka po Prvom zahtjevu za prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka, par. 9, 15.

¹³ Nalog u vezi s procedurom, Dodatak A, Dio VII, par. R.

¹⁴ Odluka po Prvom zahtjevu za prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka, par. 6.

¹⁵ Zahtjev, par. 7–58, Dodatak A

¹⁶ Zahtjev, par. 7.

¹⁷ Vijeće napominje da optuženi u svom Odgovoru općenito osporava "one dokumente čiji je autor ili koje je poslala osoba koja je svjedočila kao svjedok na ovom suđenju" na osnovu toga što je takve dokumente trebalo predočiti dotičnoj osobi prilikom njenog svjedočenja. Međutim, za jedan broj takvih dokumenata, kao što su naredjenja i pisma Manojla Milovanovića, optuženi izričito izjavljuju da nema prigovora (ili iznosi prigovore na drugim osnovama), iako je iz Zahtjeva jasno da im je da im je autor Milovanović. V. dokumente 11282, 16352, 21914, i 1D03471 na osnovu pravila 65ter u Dodatku Zahtjevu. U tim okolnostima, Vijeće smatra da se opšti prigovor optuženog na prihvatanje dokaza čiji je autor neki svjedok ne odnosi na dokumente sa sljedećim brojevima na osnovu pravila 65ter: 11282, 16352, 21914 i 1D03471.

se odnose na jedno ili više sljedećih pitanja: (i) komandni lanac u Sarajevsko-romanijskom korpusu (dalje u tekstu: SRK) i centralizovana kontrola nad njim, kao i vlast optuženog nad SRK i Vojskom Republike Srpske (dalje u tekstu: VRS);¹⁸ (ii) vlast optuženog nad policijom u Republici Srpskoj (dalje u tekstu: RS)¹⁹ (iii) da znanje optuženog bio obaviješten o određenim zločinima koji se navode u Trećoj izmijenjenoj optužnici (dalje u tekstu: Optužnica) i navod da je on manipulirao uslovima u Sarajevu kako bi osigurao političku prednost;²⁰ (iv) odnos između civilnih i vojnih vlasti;²¹ (v) odnos između VRS-a i Vojske Jugoslavije (dalje u tekstu: VJ);²² (vi) upotrebu modifikovanih avionskih bombi od strane SRK;²³ (vii) prisustvo paravojnih grupa na području Sarajeva;²⁴ (viii) konkretni incidenti navedeni u prilogima Optužnice;²⁵ i (ix) drugi događaji, kao što su sporazumi o prekidu vatre, koji su se dešavali u Sarajevu i drugim dijelovima Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu: BiH) tokom perioda na koji se odnosi Optužnica.²⁶ Vijeće takođe napominje da je dokument pod brojem 07698, iako je relevantan za ovaj predmet, već uvršten u spis kao P1277 (s različitim brojem na osnovu pravila 65ter, naime brojem 06923), i stoga smatra da nema potrebe za njegovim ponovnim prihvatanjem. Shodno tome, dokumenti pod sljedećim brojevima na osnovu pravila 65ter biće uvršteni u spis bez posredstva svjedoka: 01243, 01448, 05698, 09574, 06877, 06882, 06906, 08326, 08437, 09143, 09461, 09540, 10625, 10626, 10735, 10768, 11282, 13637, 13675, 13677, 13652, 18378, 21914, 22792, 23082 i 23705.

9. Konkretno, kada je riječ o dokumentu broj 09540 na osnovu pravila 65ter, Vijeće napominje da je on relevantan za ovaj predmet budući da identifikuje ime žrtve incidenta sa snajperskim djelovanjem F2 navedenog u prilogu koja je u činjenicama o kojima je presuđeno koje je Vijeće formalno primilo na znanje bila identifikovana samo kao svjedok E i koja je takođe bila zaštićeni svjedok u jednom drugom predmetu pred Međunarodnim sudom. U skladu s tim, taj dokument se prihvata kao zapečaćen.

10. Vijeće će dalje razmotriti 15 elemenata dokaznog materijala čijem se prihvatanju optuženi protivni. U vezi s dokumentima pod brojevima na osnovu pravila 65ter: 01491,

¹⁸ Dokumenti broj 01448, 06877, 06906, 08326, 09461, 10625, 10768, 11282, 18378, 21914, 23082 na osnovu pravila 65ter.

¹⁹ Dokument broj 08437 na osnovu pravila 65ter.

²⁰ Dokumenti broj 01243, 05968, 21914 na osnovu pravila 65ter.

²¹ Dokumenti broj 10625, 18378, 23082 na osnovu pravila 65ter.

²² Dokument broj 22792 na osnovu pravila 22792.

²³ Dokumenti broj 09143, 22792 na osnovu pravila 65ter.

²⁴ Dokument broj 10735 na osnovu pravila 65ter.

²⁵ Dokument broj 09540 na osnovu pravila 65ter.

01570, 07114, 07818, i 1D03471, optuženi tvrdi da su oni kumulativni u odnosu na druge dokaze u predmetu i da su, s izuzetkom dokumenta broj 01570 na osnovu pravila 65ter irelevantni ili su od marginalnog značaja.²⁷ Vijeće je razmotrilo te dokumente i smatra da su oni relevantni za ovaj predmet i imaju dokaznu vrijednost budući da se odnose na (i) saradnju Jugoslovenske narodne armije (dalje u tekstu: JNA) i jedinica srpske Teritorijalne odbrane (dalje u tekstu: TO) u RS-u (dokument broj 01491 na osnovu pravila 65ter); (ii) funkcionisanje lanca komandovanja VRS-a (dokument broj 01570); (iii) činjenicu da je VRS izvršavao naređenja optuženog (dokument broj 1D03471); i (iv) odnos između optuženog i Predsjedništva RS-a s jedne strane i komandanta SRK-a, Stanislava Galića, s druge (dokumenti broj na osnovu pravila 07114 i 07818).

11. U vezi s argumentom optuženog koji se odnosi na kumulativnost i/ili repetitivnost tih dokumenata, Vijeće podsjeća na svoju raniju odluku da, prilikom ocjenjivanja materijala prema uslovima iz pravila 89(C) neće uzeti u obzir činjenicu da drugi dokazni predmeti mogu govoriti o istim ili sličnim pitanjima kao i materijal pred Vijećem. Naprotiv, Vijeće ocjenjuje svaki element dokaznog materijala u kontekstu pravila 89(C) Pravilnika, i to za svaki slučaj pojedinačno.²⁸ Međutim, to ne znači da tužilac može na kraju svog dokaznog postupka koristiti zahtjeve za prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka koji su očigledno nepotrebni s obzirom na krajnje obimnu količinu drugih dokaza o sličnim pitanjima. Stoga, kad je riječ o dokumentu broj 01491, koji je naređenju komandanta Druge vojne oblasti JNA za isporuku oružja TO Novo Sarajevo, Vijeće napominje da je tokom postupka saslušalo brojne svjedoke koji su govorili o pitanju naoružavanja bosanskih Srba od strane JNA.²⁹ Pored toga, kako je istakao tužilac, Vijeće je prihvatilo i dokumente koji se odnose na to pitanje.³⁰ Isti argument može se primijeniti na dokument broj 01570 na osnovu pravila 65ter, borbeni izvještaj SRK od 18. juna 1992. u kom se izvještava o borbenim operacijama vođenim prethodnog dana. Tužilac navodi da ga predlaže u svrhu dokazivanja "funkcionisanja komandnog lanca i izvještajne strukture u VRS-u".³¹ Međutim, Vijeće napominje da je tokom dokaznog postupka optužbe prihvatilo bezbrojne borbene izvještaje VRS-a i SRK-a u kojima se izvještava o aktivnostima raznih jedinica VRS-a, koji bi se potencijalno mogli odnositi na isto

²⁶ Brojevi 06882, 08326, 10626, 13637, 13675, 13677, 16352, 23705.

²⁷ Zahtjev, par. 9–10, Dodatak A.

²⁸ V. Odluka po Zahtjevu tužilaštva za prihvatanje 68 dokumenata Sarajevsko-romanijskog korpusa bez posredstva svjedoka, 16. juni 2011., par. 11.

²⁹ V. npr. iskaze Asima Džambasovića, Elvira Pašića, KDZ051, KDZ059 i KDZ555.

³⁰ V. npr. P979 (Izvještaj Druge vojne oblasti Generalštabu JNA, 20. mart 1992.); (Naredba Generalštaba JNA, 3. april 1992.).

pitanje.³² Iz tog razloga, Vijeće je odlučilo da ne uvrsti u spis dokumente broj 01491 i 01570 na osnovu pravila 65ter. Dokument broj 1D03471 na osnovu pravila 65ter je naređenje Glavnog štaba VRS-a koje je potpisao Manojlo Milovanović, u kom se on poziva na naređenje koje je izdao optuženi u vezi s transportom delegata iz Srebrenice, Žepe, Goražda, radi prisustva na muslimanskoj skupštini u Sarajevu. Vijeće smatra da to naređenje nije neprimjereno kumulativno budući da upućuje na neki konkretan događaj i učestvovanje optuženog u njemu. Najzad, u vezi s dokumentima broj 07114 i 07818 na osnovu pravila 65ter, Vijeće ih ne smatra neprimjereno kumulativnim budući da se odnose na pitanje bliskih odnosa komandanta SRK s Predsjedništvom RS i optuženim. Shodno tome, Vijeće će uvrstiti u spis sva tri dotična dokumenta bez posredstva svjedoka.

12. Optuženi se takođe protivi prihvatanju dokumenata broj 016663, 07371, 09083 i 22031 na osnovu pravila 65ter, zbog toga što su oni trebali biti predloženi svjedoku tokom suđenja.³³ Vijeće podsjeća na svoj raniji zaključak da propust neke strane u postupku da ponudi dokument posredstvom svjedoka tokom suđenja sam po sebi ne sprečava tu stranu da ga ponudi bez posredstva svjedoka i da takav dokument može biti prihvaćen ukoliko njegovu dokaznu vrijednost suštinski ne nadmašuje potreba da se obezbijedi pravično suđenje.³⁴ Vijeće je i dalje tog mišljenja. Međutim, iako Vijeće može na izuzetnoj osnovi dopustiti prihvatanje pojedinih dokumenata bez posredstva svjedoka koji su mogli biti ponudeni posredstvom svjedoka, to ne bi trebala biti uobičajena praksa. Pored toga, propust da se ponudi značajan broj dokumenata posredstvom jednog svjedoka kako bi se uštedjelo vrijeme može zapravo navesti Vijeće da zaključi da bi dokaznu vrijednost tih dokumenata suštinski nadmašila potreba da se obezbijedi pravično suđenje. Imajući sve ovo u vidu, Vijeće će analizirati četiri dokumenta na koje je optuženi iznio prigovor na osnovu toga što su trebali biti predloženi svjedoku tokom suđenja.

13. Dokument broj 01663 na osnovu pravila 65ter je lista zaključaka sa sastanka 9. maja 1993. kojem su prisustvovali načelnici srpskih opština na području Sarajeva i pripadnici SRK, tokom kog su prisutni razgovarali o Vance-Owenovom planu i donijeli odluku da Nebojša Prstojević treba da kontaktira optuženog i Glavni štab VRS-a kako bi ih obavijestio o zaključcima donesenim na sastanku. Vijeće smatra da je taj dokument relevantan i da ima

³¹ Zahtjev, Dodatak A, str. 3.

³² V. npr. P991, P992, P1063, P1064, P1066, P1067, P1312, P1491, P1514, P1782, P2256 i P2303.

³³ Zahtjev, par. 11–12, Dodatak A.

dokaznu vrijednost budući da se odnosi na saradnju između vojnih i političkih vlasti u tim opštinama, kao i na činjenicu da bi lokalni lideri kontaktirali optuženog u vezi sa svojim poslovima. Optuženi se protivi prihvatanju tog dokumenta na osnovu toga što ga je trebalo ponuditi posredstvom Prstojevića tokom njegovog svjedočenja.³⁵ Međutim, pošto je utvrdilo da taj dokument ispunjava uslove iz pravila 89(C) Pravilnika, Vijeće ne smatra da treba isključiti njegovo prihvatanje na osnovu toga što njegovu dokaznu vrijednost suštinski nadmašuje potreba da se obezbijedi pravično suđenje. U tom dokumentu samo su zabilježeni zaključci doneseni na navedenom sastanku i nije potrebno dodatno stavljanje u kontekst. U svakom slučaju, njega je zapravo u kontekst stavio Robert Donia, vještak koji je svjedočio u ovom postupku i koji je taj sastanak pomenuo u svom izvještaju pod naslovom "Vođstvo bosanskih Srba i opsada Sarajeva 1990.-1995."³⁶ U skladu s tim, Vijeće će prihvatiti dokument broj 0163 na osnovu pravila 65ter bez posredstva svjedoka.

14. U vezi s dokumentom pod brojem 07371 na osnovu pravila 65ter, radi se o hitnom upozorenju koje je Manojlo Milovanović uputio svim korpusima VRS-a 25. decembra 1993. u kojem im zabranjuje da u svojim izvještajima koriste termin "jedinice jugoslovenske vojske" kako bi se "zaštitili povjerljivost i druge mjere i aktivnosti" koje je VRS preduzimao u to vrijeme. Po mišljenju tužioca, ovaj dokument je relevantan za hronologiju događaja vezanih za vojno napredovanje koje je optuženi naredio na obroncima Žuči i Mojmila u Sarajevu i tako do podjele Sarajeva u dva dijela, u skladu s petim strateškim ciljem. Pored toga, tužilac tvrdi da taj dokument pokazuje da srpske vlasti nisu željele publicitet u vezi s činjenicom da su snage VJ aktivno učestvovala u aktivnostima VRS-a.³⁷ Međutim, optuženi osporava taj dokument na osnovu toga što je irelevantan i što ga je trebalo predočiti Milovanoviću kako bi se utvrdilo da li dokument ima konotaciju koju sugerše tužilac.³⁸ Vijeće smatra da je taj dokument relevantan i ima dokaznu vrijednost, budući da se tiče odnosa VJ i VRS-a i samim tim navodnog sveobuhvatnog udruženog zločinačkog poduhvata. Međutim, prihvatanje tog dokumenta bez posredstva svjedoka u svrhu dokazivanja da su Milovanović i Glavni štab VRS-a pokušali prikriti učestvovanje jedinica VJ u pohodu VRS-a na Mojnilo i Žuč, a da se Milovanović ne suoči s tom interpretacijom i da mu se ne pruži

³⁴ V. Odluka po Zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka (taoci), 1. maj 2012. (dalje u tekstu: Odluka u vezi s prihvatanjem dokaza u vezi s taocima bez posredstva svjedoka), par. 11.

³⁵ Zahtjev, Dodatak A, str. 7.

³⁶ V. P973 (izvještaj vještaka Roberta Donije pod naslovom "Vođstvo bosanskih Srba i opsada Sarajeva, 1990.-1995.", januar 2010.), str. 77.

³⁷ V. Zahtjev, Dodatak A, str. 16–17.

³⁸ V. Zahtjev, Dodatak A, str. 16.

prilika da komenariše, kao i da se optuženom ne da prilika da ga unakrsno ispita u vezi s tim, nepravično je prema optuženom. U skladu s tim, Vijeće smatra da dokaznu vrijednost ovog dokumenta suštinski nadmašuje potreba da se obezbijedi pravično suđenje i stoga ga neće prihvatiti bez posredstva svjedoka.

15. U vezi s dokumentom broj 09083 na osnovu pravila 65ter, to je naređenje komandi SRK-a, na osnovu zahtjeva Nikole Koljevića, člana Predsjedništva RS-a, da se upute vojnici na područje Nevesinja. Tužilac tvrdi da je taj dokument relevantan za ovaj predmet budući da pokazuje da su članovi Predsjedništva RS izdavali taktička naređenja snagama SRK izvan uobičajenog lanca komandovanja.³⁹ Optuženi se protivi prihvatanju tog dokumenta na osnovu toga što ga je trebalo predočiti generalu Abdel-Razeku tokom njegovog svjedočenja pred Vijećem zato što je od marginalnog značaja.⁴⁰ Vijeće smatra da je taj dokument relevantan za ovaj predmet budući da se odnosi na pitanje komandnog lanca VRS-a i kontrole članova Predsjedništva RS-a nad VRS-om. Taj dokument takođe ima dokaznu vrijednost. Kad je riječ o stavu optuženog da je dokument trebalo predočiti generalu Abdel-Razeku, koji je iznio komentar u vezi s činjenicom da je takvo naređenje trebalo doći samo od Ratka Mladića, a ne od Koljevića. Optuženi se zatim usprotivio njegovom prihvatanju na osnovu toga što general Abdel-Razek nije mogao govoriti o tom dokumentu, a Vijeće je podržalo prigovor i napomenulo da ga se može ponuditi putem zahtjeva za prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka.⁴¹ Vijeće stoji na stanovištu da je priroda tog dokumenta takva da može biti ponuđen bez posredstva svjedoka i da njegovu dokaznu vrijednost suštinski ne nadmašuje potreba da se obezbijedi pravično suđenje. Taj dokument je samorazumljiv i na Vijeću je da na osnovu njega izvede zaključke u kontekstu drugih dokaza u spisu. U skladu s tim, Vijeće će prihvatiti broj 09083 na osnovu pravila 65ter bez posredstva svjedoka.

16. Najzad, u vezi s dokumentom pod brojem 22031 na osnovu pravila 65ter, to je poruka koju je optuženom uputio general Morillon iz UNPROFOR-a neposredno poslije ponoći 2. juna 1993. u kojoj ga je informisao da je Dobrinja tog jutra granatirana pri čemu je poginulo više žena i djece. Tužilac tvrdi da je taj dokument relevantan zato što pokazuje da je optuženi bio obaviješten o tom konkretnom granatiranju koje predstavlja jedan od incidenata

³⁹ Zahtjev, Dodatak A, str. 6.

⁴⁰ V. Odluka po Zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka (taoci), 1. maj 2012. (dalje u tekstu: Odluka po zahtjevu za prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka u vezi s taocima), par. 11.

⁴¹ V. T. 5495-5498 (19. juli 2010.).

granatiranja navedenih u Prilogu G Optužnice.⁴² Međutim, optuženi se protivi prihvatanju ovog dokumenta na osnovu toga što ga je trebalo predložiti svjedoku KDZ185 i što nema dokaza da je poruka poslata ili primljena.⁴³ Vijeće smatra da je taj dokument relevantan za ovaj predmet i da ima dokaznu vrijednost budući da se odnosi na pitanje da li je optuženi bio obaviješten o incidentu granatiranja koji je naveden u Optužnici. Budući da svjedok KDZ185 nije učestvovao u pripremanju ovog telefaksa nego je samo svjedočio o navedenom incidentu granatiranja,⁴⁴ a i da optuženi nije naveo konkretan razlog iz kog je svjedoka KDZ185 trebalo koristiti kao posrednika za prihvatanje tog dokumenta, Vijeće se nije uvjerilo da treba odbiti prihvatanje tog dokumenta bez posredstva svjedoka zato što ga je trebalo predložiti svjedoku KDZ185 tokom svjedočenja. U vezi s tvrdnjom optuženog da nema dokaza da mu je taj telefaks ikada poslat ili da ga je on ikada primio, Vijeće napominje da taj telefaks posjeduje iste karakteristike kao i drugi telefaksi UNPROFOR-a koji su uvršteni u spis tokom ovog suđenja i, kao takav, sadrži podatke o vremenu i mjestu slanja. U svakom slučaju, optuženi može iznijeti taj argument Vijeću na kraju suđenja u svom završnom podnesku. U skladu s tim, Vijeće je mišljenja da potreba da se obezbijedi pravično suđenje suštinski ne nadmašuje dokaznu vrijednost tog dokumenta i stoga će ga uvrstiti u spis.

17. Sljedeći niz prigovora optuženog odnosi se na četiri elementa dokaznog materijala, koji su na osnovu pravila 65ter zavedeni pod brojevima 10747, 13830, 40171D i 01369 za koje tvrdi da ih ne treba prihvatiti bez posredstva svjedoka budući da se radi o medijskim izvještajima za koje je Vijeće već odlučilo da ih neće prihvatiti bez posredstva svjedoka.⁴⁵ Vijeće napominje da je dokument broj 01369 na osnovu pravila 65ter intervju s optuženim i generalima Mladićem i Miloševićem, koji je dat publikaciji pod naslovom "Srpski borac", dok je dokument broj 13830 na osnovu pravila 65ter intervju u pisanom obliku s optuženim koji je objavljen u Glasu Srpskom. Tužilac je odlučio da ne ponudi dokument pod brojem 10747 na osnovu pravila 65ter koji je takođe članak koji sadrži dijelove razgovora s optuženim, te je umjesto toga odlučio da ponudi dokument broj 45305 na osnovu pravila 45305, televizijsku i potpuniju verziju tog razgovora. Najzad, element dokaznog materijala pod brojem 40171D na osnovu pravila 65ter predstavlja kadar iz televizijskih vijesti u kom je prikazana posjeta optuženog i generala Mladića položajima iznad Sarajeva.

⁴² Zahtjev, Dodatak A, str. 8.

⁴³ Zahtjev, Dodatak A, str. 8.

⁴⁴ V. Zahtjev, par. 48, Dodatak A, str. 8.

⁴⁵ Zahtjev, par. 13, Dodatak A, V. takode Odgovor, par. 2.

18. Vijeće podsjeća da je ranije napomenulo da nije vjerovatno da će *pisane* medijske izvještaje smatrati prihvatljivim za prihvatanje bez posredstva svjedoka, navodeći sljedeće:

Određene predložene dokaze u predmetu Vijeće smatra neodgovarajućim za prihvatanje bez posredstva svjedoka. Prvo, pisani medijski izvještaji ne bi ispunili uslove pouzdanosti i dokazne vrijednosti bez svjedoka koji bi svjedočio o tačnosti informacija koje oni sadrže.⁴⁶

Tužilac tvrdi da je, rukovodeći se tim pravilom, odabrao za prihvatanje "samo zapise kojima se prenose informacije u kojima su intervencije novinara svedene na minimum" i da one "uključuju zapise razgovora s optuženim i drugim osobama".⁴⁷ Nadalje, tužilac tvrdi da te razgovore treba razlikovati od "novinskih članaka koji sadrže izvještaje novinara o događajima, u kojima bi možda bilo potrebno provjeriti tačnost informacija koje oni sadrže" i napominje da razgovori koji su tu predloženi potiču iz publikacija pod kontrolom vođstva bosanskih Srba, što dalje znači da je rizik od manipulisanja razgovorima s optuženim minimalan.⁴⁸ Najzad, tužilac tvrdi da ti razgovori spadaju u istu kategoriju kao i kadrovi televizijskog programa BBC-a u kojima se zabilježen intervju s optuženim, koji je Vijeće nedavno prihvatilo bez posredstva svjedoka.⁴⁹

19. Vijeće smatra da je u svojoj ranijoj odluci jasno konstatovalo da nije vjerovatno da će bilo kakvi *pisani medijski izvještaji* biti prihvaćeni bez posredstva svjedoka. Činjenica da takvi pisani medijski izvještaji mogu biti intervjui s optuženim ili drugim relevantnim osobama i da se kao takvi mogu sastojati od pitanja i odgovora ne ublažava bojazan Vijeća da su oni možda podvrgnuti novinarskoj analizi ili interpretaciji ili da se njima na drugi način moglo manipulirati. U skladu s tim, Vijeće je odlučilo da ne uvrsti u spis dokumente pod brojevima 01369 i 13830 na osnovu pravila 65ter.

20. Međutim, odluka Vijeća ne odnosi se na video medijske izvještaje budući da video snimci koji su u njima sadržani obično govore sami za sebe. Dakle, takav materijal može se prihvatati bez posredstva svjedoka, pod pretpostavkom da su svi uslovi iz pravila 89(C) ispunjeni i da njihovu dokaznu vrijednost suštinski ne nadmašuje potreba da se obezbijedi pravično suđenje. U vezi s dokumentom pod brojem 40171D na osnovu pravila 65ter, Vijeće smatra da je on relevantan za ovaj predmet budući da prikazuje optuženog i generala Mladića

⁴⁶ Odluka po Prvom zahtjevu za prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka, 13. april 2010., par. 12.

⁴⁷ Zahtjev, par. 14–16.

⁴⁸ Zahtjev, par. 17–19.

⁴⁹ Zahtjev, par. 16, gdje se poziva na Odluku za prihvatanje dokaza o taocima bez posredstva svjedoka, par. 13.

kako obilaze položaje VRS-a iznad Sarajeva. Vijeće napominje da je taj snimak insert iz vijesti i kao takav sadrži određene komentare televizijskog voditelja. Budući da je ponuđen bez posredstva svjedoka i da stoga ne podliježe unakrsnom ispitivanju, Vijeće će naložiti tužiocu da ukloni audio komentar s tog video snimka. Po mišljenju Vijeća, dokazna vrijednost ovog video snimka bez pratećeg audio komentara ne nadmašuje potrebu da se obezbijedi pravično suđenje. U vezi s dokumentom broj 45305, Vijeće može da uoči i pitanja postavljena optuženom i odgovore koje on daje. Pored toga, taj video snimak je relevantan i ima dokaznu vrijednost budući da se tiče stava optuženog u vezi s planom Kontakt grupe, kao i podjele Sarajeva. Vijeće takođe ne smatra da njegovu dokaznu vrijednost suštinski nadmašuje potreba da se obezbijedi pravično suđenje, ako bude prihvaćen bez posredstva svjedoka. U skladu s tim, iz svih navedenih razloga, Vijeće će uvrstiti u spis dokumente broj 40171D i 45305 na osnovu pravila 65ter.

21. Optuženi se takođe protivi prihvatanju dokumenta broj 01414 zato što će "biti potrebno da odbrana pozove Šešelja kao svjedoka".⁵⁰ Ovaj dokument je naređenje Vojislava Šešelja kojim se nekoliko osoba čije je iskaze Vijeće saslušalo u vezi sa zločinima za koje je navedeno da su počinjeni na području Sarajeva proglašava "četničkim vojvodama". Budući da je Vojislav Šešelj navodni učesnik u dva od četiri udružena zločinačka poduhvata, ovaj dokument se odnosi na njegovu ulogu u njima. Stoga je on relevantan za ovaj predmet i ima dokaznu vrijednost. Vijeće konstatuje da je prigovor optuženog na prihvatanje ovog dokumenta nejasan i neutemeljen. Vijeće takođe ne smatra da dokazna vrijednost ovog dokumenta suštinski nadmašuje potrebu da se obezbijedi pravično suđenje i stoga smatra da ga treba uvrstiti u spis bez posredstva svjedoka.

22. Najzad, optuženi se protivi prihvatanju dokumenta broj 01661 na osnovu pravila 65ter budući da je irelevantan i ne pokazuje efektivnu kontrolu.⁵¹ To je odluka Savjeta Srpskog Sarajeva kojom se uspostavljaju teritorijalne granice Srpskog Sarajeva i sastav njegovih organa vlasti. Ona takođe sadrži odredbu kojom se predsjedniku RS daje ovlaštenje da izabere predsjednika Gradske skupštine u slučaju rata ili neposredne ratne opasnosti. Po mišljenju vijeća, taj dokument je relevantan za ovaj predmet budući da se odnosi na podjelu Sarajeva, kao i na *de jure* kontrolu optuženog nad lokalnim vlastima na području Sarajeva. Taj dokument takođe ima dokaznu vrijednost, a Vijeće ne smatra da tu dokaznu vrijednost

⁵⁰ Zahtjev, Dodatak A, str. 7.

⁵¹ Zahtjev, Dodatak A, str. 6.

suštinski nadmašuje potreba da se obezbijedi pravično suđenje. U skladu s tim, on će biti uvršten u spis bez posredstva svjedoka.

IV. Dispozitiv

23. U skladu s tim, Pretresno vijeće, na osnovu pravila 89 Pravilnika, ovim **DJELIMIČNO ODOBRAVA** Zahtjev i:

- (a) **UVRŠTAVA** u spis dokumente pod sljedećim brojevima na osnovu pravila 65ter: 01243, 01414, 01448, 01661, 01663, 05968, 06877, 06882, 06906, 07114, 01818, 08326, 08437, 09083, 09143, 09461, 09574, 10625, 10626, 10735, 10768, 11282, 13637, 13675, 13677, 16352, 18378, 21914, 22031, 22792, 23082, 23705, 40171D, 45305 i 1D03471;
- (b) **UVRŠTAVA** u spis, pod pečatom, dokument broj 09540 na osnovu pravila 65ter;
- (c) **UPUĆUJE** Sekretarijat da označi kao prihvaćene dokumente navedene u paragrafima (a) i (b) gore; i
- (d) **ODBIJA** Zahtjev u preostalom dijelu.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je mjerodavan tekst na engleskom.

/potpis na originalu/
sudija O-Gon Kwon,
predsedavajući

Dana 11. maja 2012.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]